

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Aquesta transcripció està pendent de verificació i correcció. Pot contenir, doncs, errades de fidelitat i incorreccions lingüístiques i no es pot considerar com una publicació oficial

Sessió núm. 14 / CPL / 10.12.2025

Doc. Q:\D18\R440Transcripcio\CPL\14CPL\

Fitxer 14CPL1

XV legislatura · quart període · sèrie C · número 409

Comissió de Política Lingüística

Sessió 14, dimecres 10 de desembre de 2025

Presidència de l'I. Sr. Francesc de Dalmases i Thió

Sessió 14 de la CPL

La sessió de la Comissió de Política Lingüística (CPL) s'obre a ****. Presideix Francesc de Dalmases i Thió, acompanyat del vicepresident, Guillem Sánchez Prat, i de la secretària, Maria Pilar Castillejo Medina. Assisteix la Mesa la lletrada Mercè Arderiu i Usart.

Hi són presents [Imma Ferret Raventós](#), [Rocio Garcia Pérez](#), [Gisela Navarro Fuster](#) i [Joaquim Paladella Curto](#), pel G. P. Socialistes i Units per Avançar; [Lluís Puig Gordi](#), [Carme Renedo i Puig](#) i [Mònica Sales de la Cruz](#), pel G. P. de Junts; [Irene Aragonès Gràcia](#), [Mar Besses Casanovas](#) i [Marta Vilalta i Torres](#), pel G. P. d'Esquerra Republicana de Catalunya; [Cristian Escribano Ramírez](#) i [Pau Ferran Navarro](#), pel G. P. del Partit Popular de Catalunya; [Manuel Jesús Acosta Elías](#), pel G. P. de VOX en Cataluña; [Susanna Segovia Sánchez](#), pel G. P. Comuns, i [Rosa Maria Soberana i Bonet](#), pel G. Mixt[membres comissió].

[Assisteix] a aquesta sessió [assistents].

ORDRE DEL DIA DE LA CONVOCATÒRIA

1. Compareixença d'una representació de la Federació de Persones Sordes de Catalunya davant la Comissió de Política Lingüística per a exposar la situació de la llengua de signes catalana i d'aquest col·lectiu (tram. 357-00475/15).
2. Compareixença d'una representació de la Federació de Persones Sordes de Catalunya davant la Comissió de Política Lingüística per a informar sobre l'entitat i les necessitats de les persones sordes que es comuniquen en la llengua de signes catalana (tram. 357-00476/15).
3. Compareixença d'una representació de la Federació de Persones Sordes de Catalunya davant la Comissió de Política Lingüística per a informar sobre les peticions i les prioritats d'aquesta entitat amb relació als drets de la comunitat sorda (tram. 357-00691/15).
4. Compareixença d'una representació de l'Institut d'Estudis Aranesi davant la Comissió de Política Lingüística per a informar sobre la seva tasca i sobre la situació actual i els reptes de futur de l'occità com a llengua pròpia d'Aran (tram. 357-00478/15).

El vicepresident

Bé, bon dia a tothom. Obrim la sessió de la Comissió Política Lingüística.

Excusem la presència del president i li desitgem una... Ostres, és veritat. Quim, pots posar el secretari, sisplau? Gràcies. Excusem la presència del president i li desitgem una ràpida recuperació.

I abans d'iniciar els punts de l'ordre del dia, algun grup ha de comunicar alguna substitució? Endavant, diputada Ferret.

Imma Ferret Raventós

Sí, gràcies, vicepresident. Comuniquem la substitució de la Ivana Martínez per la Gisela Navarro. I també desitgem que es recuperi aviat el president.

El vicepresident

Gràcies.

Carme Renedo i Puig

Nosaltres la substitució de la Mònica Sales per la Laura Martínez.

El vicepresident

Gràcies.

**Compareixences d'una representació de la Federació de
Persones Sordes de Catalunya**

357-00475/15, 357-00476/15 i 357-00691/15

Doncs, el primer, segon i tercer punt del dia és la compareixença d'una representació de la Federació de Personals Sordes de Catalunya, que es substanciaren en una única compareixença.

La primera compareixença tenia per objectiu exposar la situació de la llengua de signes catalana i d'aquest col·lectiu. Va ser proposada pel Grup Parlamentari de Junts i aprovada a l'abril.

La segona compareixença tenia per objectiu informar sobre l'entitat i les necessitats de les persones sordes que es comuniquen en la llengua de signes catalana. Va ser proposada pel Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar, i també es va aprovar a l'abril.

I la tercera compareixença té per objectiu informar sobre les peticions i les prioritats d'aquesta entitat en relació als drets de la comunitat sorda. Proposada pel Grup d'Esquerra Republicana de Catalunya i aprovada al juliol.

Per tant, es farà el primer, segon i tercer punt conjuntament per aquest ordre, d'acord? Junts, Socialistes i Units per Avançar i Esquerra Republicana de Catalunya, i vaig a buscar els compareixents.

La sessió se suspèn a les... i es reprèn a les...

El vicepresident

Bé, donem la benvinguda al senyor Casellas, president de la Federació de Persones Sordes de Catalunya i a l'Esther Gálvez, tècnica assessora d'accessibilitat també de la Federació de Persones Sordes de Catalunya. Els agraïm la seva presència.

Tenen una primera intervenció d'un màxim de vint minuts a repartir entre vosaltres dos, si tots dos intervenueu, i quan vulguin.

Albert R. Casellas Garriga (president de la Federació de Persones Sordes de Catalunya)

No sé si m'haig de posar dempeus o assegut. (*Pausa.*) Bé, crec que així estic bé, em pot veure l'interpret. Normalment a les nostres ponències en llengua de signes sempre ens posem drets, perquè és molt més visual, però en aquest cas, com que m'ha de mirar només l'interpret, doncs, ho faré assegut.

Primer de tot, molt bon dia, diputats, diputades, assistents. Ens presentem. Nosaltres som la Federació de Persones Sordes de Catalunya. Atès que tenim tan sols vint minuts, farem una breu introducció de la nostra història, del nostre bagatge.

Portem més de quaranta anys d'experiència treballant en diferents àmbits de la vida, oferint serveis d'una manera transversal al col·lectiu de persones sordes usuàries de la llengua de signes catalana, de la LSC.

Crec que gran part de les persones aquí presents ja coneixen una mica la nostra història, el nostre context, la nostra situació.

Al cap i a la fi, l'important per nosaltres és que des del Parlament, des de les administracions públiques, quedi constància que hi ha un cert reconeixement cap a nosaltres, cap a la nostra llengua, com per exemple els premis de la LSC, que dignifiquen la lluita i l'esforç que s'està fent. Aquesta lluita i aquest esforç ni molt menys ha arribat a una fi, són objectius que sempre formen part de la nostra concepció vital.

Crec que com a president de l'entitat, i en representació del nostre col·lectiu, és important mantenir una certa col·laboració entre l'entitat i les administracions públiques.

Llavors, abans que res, sí que és veritat que quan hem fet esment d'aquesta transversalitat relacionada amb la llengua de signes és important marcar l'ancoratge que és des de la Conselleria de Política Lingüística, però no podem oblidar que l'àmbit de la Salut, des de la seva conselleria, Educació, Interior, Drets Socials, tots aquests àmbits no deixen de ser encara uns murs difícils de flanquejar. Llavors, crec

que és important fer més presència de la llengua de signes en aquestes conselleries, en aquestes àrees. Per què? Perquè són el nostre dia a dia i perquè encara hi ha situacions greus que hem d'esmenar. Aquesta carència de comunicació, aquesta manca d'accessibilitat, encara té pendent aportar algunes solucions.

El que tenim avui en dia no és suficient. La Generalitat ha de fer tocs a aquestes conselleries i s'han de centrar en alguns aspectes a treballar. És una sol·licitud que fem com a entitat per donar aquestes facilitats, però sobretot, com bé he dit abans, d'una manera transversal en tots els aspectes de la vida. Des del Govern demanem que, sisplau, es faci aquest avís.

Lligat a tot això, crec que és important també parlar de drets lingüístics. Des del punt de vista social, com a ciutadà, com a individu, com a persona, tot està englobat en uns conceptes bàsics que per nosaltres és la llengua de signes. És el que em dona la meua normalitat per viure el meu dia a dia. Però amb aquestes barreres comunicatives que tenim encara, i a les quals sempre fem esment, tenim la sensació que és una pilota que va passant d'un lloc a l'altre i encara no ens dona aquesta obertura i aquest trencament de barreres.

A banda de tot això, crec que és important fer esment que hi ha una altra entitat del qual el seu discurs és que el noranta-vuit per cent de persones sordes són usuàries o són persones que fan ús de la llengua oral.

Doncs, bé, la resposta a tot això, i per ser sincer i per fer-ho de la manera més clara i transversal, és que sí, és probable que el noranta-vuit per cent siguin persones que fan ús de la llengua oral, però estem parlant d'un sac de persones on hi ha molts matisos. Hi ha persones amb pèrdua auditiva, hi ha persones que es comuniquen oral, hi ha persones que fan ús de la llengua de signes, i no està bé incloure'ns tots en el mateix sac. No hem d'oblidar que com a col·lectiu, com a individu, com a societat, com qualsevol altra persona, hi ha diferents drets, diferents sistemes i diferents formes de comunicar-nos.

Dintre del col·lectiu de persones sordes podríem potser discriminar una diferència important entre les persones sordes signants i les persones sordes oralistes en funció de les seves capacitats o en funció de les seves limitacions, com vulguin

veure-ho. Però aquests percentatges, aquests norantes..., no miren a l'individu, no em miren a mi com a persona.

No és agradable que en les reunions sempre ens preguntin pel nombre de persones, no? Quants sou? Quin és el vostre percentatge? Entre el blanc i el negre hi ha molts matisos, hi ha molts grisos i s'han de cobrir les necessitats de cadascun de nosaltres.

Des de la Conselleria de Política Lingüística ja hem fet forces millores, forces avenços juntament amb nosaltres, amb la Federació, hem treballat el marc comú europeu de referència per les llengües, l'ampliació del vocabulari, augments i millores en aquests aspectes, i és cosa d'agrair, tot i que encara hi ha alguns aspectes que tenim marcats com a negatius, no? El que precisament comentava abans, d'aquesta base en el meu dia a dia, en la meva vida, en el dia a dia de les nostres necessitats.

Crec que hi ha encara aspectes prioritaris que hem de treballar, com hem comentat abans, des de la Conselleria de Salut, des de la Conselleria d'Educació, de Drets Socials, encara hi ha molts aspectes a treballar. La població va envellint també i hi ha encara molts aspectes que hem de treballar.

Hi ha molts punts que hem millorat gràcies a la col·laboració que hem mantingut, però hi ha alguns aspectes que encara ens agradaria treballar. Per exemple, una cosa que ens va marcar moltíssim va ser en referència al Pacte Nacional per la Llengua i aquesta inclusió de la llengua de signes catalana, que es volia fer en un principi. Des del primer dia vam intentar pujar en aquest tren, vam intentar durant dos-tres anys, treballar conjuntament fent aportacions, fent instàncies, fins que l'últim dia d'aquesta presentació la nostra addenda de la llengua de signes catalana va quedar fora, precisament per algunes discrepàncies amb altres entitats i per haver escoltat aquesta entitat.

Nosaltres continuem dient que va ser una gran errada, que ens va marcar moltíssim com a col·lectiu aquesta sensació, perquè per nosaltres la llengua de signes és un idioma més del nostre país, una llengua més que portem a dintre i hem de dir que encara tenim aquesta ferida al cor.

Però per resumir el que vull dir en la meua part és, sisplau, centrin-se en aquesta transversalitat lligant al deute històric que existeix amb el col·lectiu de persones sordes signants.

No disposem de gaire més temps. Volem que s'enfoqui tots aquests aspectes a treballar i des del Parlament, des del Govern, sempre hi serem, sempre seran les nostres portes obertes i creiem que encara hi ha moltes millores, moltes ajudes, que estan molt bé les línies de subvenció, que estan molt bé aquestes millores, però no ens hem d'oblidar que necessitem agilitzar molt més els nostres processos.

Per part meua, per compartir el temps amb la companya, m'agradaria donar pas a la nostra tècnica, Esther Gálvez, que li donarà aquest aspecte més tècnic.

I moltíssimes gràcies per la vostra atenció.

Esther Gálvez Garcia (tècnica-assessora d'Accessibilitat Federació de Persones Sordes de Catalunya)

Bon dia. Gràcies a la Mesa, senyores i senyors diputats del Parlament de Catalunya, concretament de la Comissió de Política Lingüística.

Bé, recordar-los la importància de tenir presència avui aquí a la comissió. Per nosaltres és un fet molt important. Segurament pensarien que és un fet rellevant estar avui aquí presents, però a nosaltres ens hauria agradat haver estat aquí presents fa uns mesos.

Precisament en la línia en què comenta l'Albert, nosaltres hem batallat moltíssim al llarg dels anys per poder aconseguir el que avui dia és el règim lingüístic, cultural i jurídic envers la llengua de signes catalana.

Per nosaltres, el que té a veure amb el Pacte Nacional per la Llengua -i vaig en la línia del que comenta l'Albert i per nosaltres és molt important remarcar-ho aquí-, fa ja uns mesos vam demanar a la Conselleria de Política Lingüística poder fer una reunió conjunta amb les entitats, i concretament amb una entitat federativa. Aquesta oportunitat no se'ns va donar.

També vam sol·licitar aquí a la Comissió de Política Lingüística poder comparèixer, i és veritat que hi ha grups parlamentaris que han fet l'esforç per tal que avui estiguem aquí, però insistim que això hauria d'haver estat fa mesos, precisament en

el moment en què s'estava quallant tot allò relacionat amb el Pacte Nacional per la Llengua.

Un dels aspectes que a nosaltres ens agradaria esmentar tant a la situació actual de la llengua de signes catalana com en relació a les peticions i prioritats que demanem en aquesta comissió i és bàsicament respostes. Volem tenir respostes, volem sobretot saber en quina situació està ara mateix l'estudi, la recerca en dades científiques sobre la privació lingüística.

Actualment, la privació lingüística ha canviat de nom i tenim presents, ens diuen que el terme que s'utilitza actualment és «adquisició de la llengua de signes catalana». Per nosaltres, tingui el nom que tingui, el que és la privació lingüística, el grau d'adquisició de la llengua de signes catalana és una greu situació que estan vivint molts infants que actualment també són persones adultes i estan en una situació de privació emocional, psicològica, social, etcètera, a causa d'una no-exposició a la llengua de signes o a una primera llengua en entorns naturals i en contextos d'aprenentatge que siguin significatius. Això actualment no ho tenim. Ens van comentar des de la conselleria que treballaríem per saber dades. Sabíem que a l'octubre aquestes dades s'estaven tancant. Aquesta recerca, aquesta recopilació de dades acabaria de fer-se i es publicaria un informe al portal d'AQUAS o del Departament de Salut. Aquesta informació encara no la tenim i per nosaltres és molt important tenir-la, perquè és fonamental que la comunitat sorda sigui de persones sordes signants, que es comuniquin en llengua oral, amb tot l'aspecte que ha comentat l'Albert.

Un altre dels aspectes també que volem posar de manifest i que té a veure amb la situació actual de la llengua de signes, però també amb una de les peticions i prioritats que demanem és la reforma de la llei de llengua de signes catalana. I no en va això és un anunciat no buit de contingut. Al revés, vull dir, té tota la seva raó de ser, i em permetran que els expliqui que la llei 17/2010, de llengua de signes catalana, és una llei que ha quedat obsoleta. Hi han hagut canvis a tots els nivells i, per tant, la societat i les institucions han d'anar de la mà per tal de poder modificar les prescripcions d'aquesta llei, fonamental.

Els articles 5, 7, 8, 9 i 10, és a dir aquells articles que tracten sobre el dret d'opció, els estudis sobre interpretació de la llengua de signes dintre del que és el cicle formatiu, que ja fa deu anys que no existeix; els estudis universitaris en relació a la interpretació de llengua de signes. No existeixen estudis universitaris específics d'interpretació. Sí que tenim una universitat pública de fa bastants anys que està oferint un grau universitari de traducció i interpretació de llengua oral, i és veritat que hi ha un itinerari de llengua de signes catalana.

També és importantíssim, i fem aquesta petició, que s'ha de revisar l'article 9, com he comentat. L'article 9 tracta sobre aquesta coordinació interdepartamental, fonamental. L'Albert ho ha comentat. És necessari, és prioritari que hi hagi un diàleg interdepartamental, però és que l'article 9 ja fa un encàrrec a les diferents institucions que hi hagi una coordinació interdepartamental. Han passat quinze anys i encara no tenim aquesta coordinació.

Per tant, hi ha moltes coses que segur que s'estan fent entorn a la llengua de signes catalana, però atès que no hi ha aquesta coordinació interdepartamental, doncs, tenim que això al final acaba en un sac perdut i això no ho volem.

I un altre aspecte que és fonamental també, que ho comenta la disposició final primera, és precisament el desplegament reglamentari. És a dir, no només estem demanant sobretot mans i mànigues per part de tots els estaments implicats per tal de reformar la llengua de signes catalana, i també posar el fil a l'agulla en relació al reglament de desplegament de la llei de llengua de signes catalana. Fonamental. Tenim un encàrrec des del 2010 que encara no és una realitat.

I bé, a partir d'aquí també ens falten coses, d'acord?, per poder encetar. És veritat que estem en una situació de *work in progress* amb la Conselleria de Política Lingüística. Cert és que hi ha grans avenços, que això també ho hem de dir.

També és veritat que arran de la supressió de l'addenda sí que tenim certs esments al Pacte Nacional per la Llengua, a les pàgines 13 i 14, però hem de dir també que si el propi pacte declara que la llengua de signes catalana està dintre d'aquest règim de protecció especial que li cal, juntament amb el català i l'aranès, això s'ha de posar en pràctica fonamental.

I, bé, ens queda també pendent que les famílies puguin també tenir l'accés als cursos de llengua de signes catalana, d'acord?, de manera gratuïta per tal de poder comunicar-se amb els seus infants en contextos naturals.

I res, també ens cal una diada de la llengua de signes catalana. Era una promesa, no? El dia 3 és un dia important de la promulgació de la llei de llengua de signes catalana. Aquesta diada, com a tal, encara no la tenim.

I, bé, per aquí jo crec que fins aquí. No em vull estendre més.

En tot cas, donarem pas també als parlamentaris i parlamentàries si ens volen fer algun aclariment, consulta, etcètera.

El vicepresident

Moltes gràcies, senyor Casellas i senyora Gálvez. I, a continuació, és el torn dels grups parlamentaris per un temps de cinc minuts. Com a grup proponent, té la paraula en nom del Grup Parlamentari de Junts, la diputada Carme Renedo. Endavant.

Carme Renedo i Puig

Hola, bon dia. He quedat una mica parada perquè he trobat que han sigut molt suaus en la descripció de la situació que té ara mateix la llengua de signes.

Per a les minories lingüístiques, l'accés als serveis públics s'acostuma a realitzar en la pròpia llengua, per a personal competent en aquesta llengua, sense necessitat d'intèrprets. Però avui a les persones signants els serveis se'ls ofereixen en la llengua oral i aquests serveis es fan accessible –quan se'n fan, perquè no és sempre– a través d'intèrprets de llengua de signes.

La diferència de plantejament és evident. Tractem la població sorda signant com tractaríem una minoria lingüística o la tractem com un col·lectiu amb una discapacitat? O podem tractar-la diferent segons el context? Almenys, jo penso que com a grup parlamentaris hauríem de ser conscients que una òptica diferent suposa polítiques públiques diferents.

A la Comissió d'Ensenyament d'aquest Parlament del maig del 2019, fa uns sis anys, hi va aparèixer una associació que es diu Volem signar i escoltar. He llegit la

transcripció d'aquesta sessió, que em consta que el senyor Albert Caselles em penso que hi va assistir com a públic, perquè he pensat que podia complementar la d'avui i per veure si hi havia canvis, millores o reivindicacions que encara no romanessin permanents. I he trobat algunes reflexions que es van evocar aquell dia i que voldria retenir i compartir perquè trobo que són d'actualitat.

Una de les compareixents, la senyora Trovato, reflexionava sobre les tres generacions de drets. Deia que hi havia una primera generació de drets que es correspon als drets que s'apliquen als éssers humans com a individus i que són universals: el dret a la vida, la integritat física i psíquica, els drets civils i polítics.

Una segona generació de drets serien els drets socials, que promouen un tracte equitatiu amb l'objectiu de corregir desigualtats i introduir el concepte de solidaritat; són drets típics de l'estat social o del benestar. Són el dret a l'ocupació, a la salut, a l'educació, a l'habitatge. Són drets, evidentment, col·lectius.

I els drets que demanem de tercera generació són innovadors i encara no existeixen en la majoria de les constitucions. Són drets per al futur, que inclouen el dret a la pau, al desenvolupament, al medi ambient, a la comunicació. Tampoc no són drets individuals, també són drets col·lectius.

I aquesta senyora parlava després de les minories lingüístiques i posava la comparació del dret a parlar escocès, que és un dret col·lectiu, com és el dret a parlar català, i ho comparava amb la llengua de signes. I si reflexionem –ens deia–, un nen que neix d'una mare escocesa, que no aprèn escocès, aprèn anglès. I des de la perspectiva de preservar un patrimoni lingüístic –i això els catalans ho entenem perfectament–, hi ha una gran pèrdua cultural, però de cara al desenvolupament de l'infant no hi ha cap pèrdua: una llengua substitueix una altra llengua.

En canvi, el dret a la llengua de signes no es pot considerar un dret de segona o de tercera generació. És un dret de primera, és un dret personal i individual. El dret a ús de la llengua dels escocesos no és el mateix dret que el dret a tenir una llengua, la diferència de dret d'ús o dret a tenir una llengua, una primera llengua, que és el que poden demanar el col·lectiu de persones amb sordesa.

Això és el que assenyalava aquella compareixent i són idees que haurien de portar llum i il·luminar les aportacions i reflexions sobre les persones sordes.

Ha quedat clar que els discursos sobre la inclusió estan molt bé, però que la realitat a Catalunya és ben galdosa.

La ciutadania, i especialment la ciutadania amb sordesa i les seves famílies, agrairien a tots els grups parlamentaris que treballem per posar-hi remei i no encetem una estèril discussió de qui ha fet passes endavant i qui ha fet passes endarrere.

Som on som i el que necessitem fer és treballar com ha quedat palès en diferents fronts. És el que deia la senyora Esther Gálvez, que el que volen són respostes.

Col·laborem-hi des d'aquesta comissió, des de la Comissió de Política Lingüística, des de la resta de comissions implicades en aquest Parlament i dels programes electorals dels partits.

Però per aterrar una mica en la situació que tenim ara, li demanaria al senyor Casellas i a la senyora Vázquez, quines són les tres mesures que ells implementarien de manera immediata, quines serien per a ells les més urgents.

Els preguntaria també si hi ha algun país –i suposo que sempre es referia als països nòrdics, com ens passa amb la majoria de facetes de la vida– que serveixi de model i quins punts són els que destacarien com a modèlics.

I una darrera pregunta és si creuen que amb els avenços de la tecnologia les llengües de signes acabaran desapareixent. O si pensen que com que la llengua de signes espanyola té molt més reconeixement a Espanya que no pas la llengua de signes catalana té a Catalunya, té molts més recursos a Espanya que no pas té la llengua de signes catalana a Catalunya, si creuen que finalment desapareixerà la llengua de signes catalana per la llengua de signes espanyola.

Moltes gràcies.

El vicepresident

Gràcies, diputada. I com a grup proponent, té la paraula, en nom del Grup Parlamentari Socialista i Units per Avançar, la diputada Imma Ferret.

Imma Ferret Raventós

Moltes gràcies, vicepresident. Moltes gràcies també al president Albert Casellas, de la Federació de Persones Sordes de Catalunya, i també a la tècnica, l'Esther Gálvez, per venir-nos a explicar en aquesta comissió què feu com a associació i també per explicar-nos abastament sobre les necessitats de les persones sordes que es comuniquen en llengua de signes catalana.

Des del nostre grup parlamentari, doncs, agrair-vos també, sobretot, l'enorme feina que feu com a entitat per facilitar sobretot la vida de les persones sordes i sordcegues.

Entenem que la Federació de Persones Sordes de Catalunya exerceix com a representació del col·lectiu de les persones sordes defensant els drets i els interessos de les entitats afiliades i de totes les persones individuals en general promovent i oferint serveis i recursos adequats a les necessitats i característiques que necessita el col·lectiu, i assolint el compliment efectiu de les lleis, la normalització lingüística i l'accessibilitat universal a través d'un moviment associatiu cohesionat, apoderant i capacitant les persones per aconseguir la seva participació, inclusió efectiva i real en la societat mitjançant la promoció de canvis socials i tenint com a referència la llengua de signes catalana.

D'aquí que aneu teixint aquestes complicitats i relacions amb els organismes i administracions públiques i amb els grups parlamentaris elevant quantes propostes siguin necessàries i aportant quantes peticions, informes, estudis i suggeriments siguin oportuns.

Entenem que com a objectiu seria, doncs, treballar per aconseguir el desenvolupament adequat de la llei de la llengua de signes catalana, impulsant la seva investigació, difusió i el procés de normalització lingüística d'aquesta, promovent-ne el coneixement i vetllant pel seu correcte ús.

És per això que m'agradaria destacar que el Govern impulsa cada dos anys el Premi de Foment de la Llengua de Signes Catalana amb reconeixement de persones, entitats i iniciatives que contribueixen al foment, la difusió i el prestigi de la llengua de signes catalana, i enguany la categoria d'entitat que ha destacat en el foment de la llengua de signes catalanes el guardó s'ha atorgat a FESOCA, cosa que des del nostre grup els volem felicitar pel guardó obtingut.

Amb la intenció d'anar avançant pel foment de la llengua de signes catalana, tots els intensos esforços de les entitats implicades, especialment de FESOCA i dels membres del Consell Social de la Llengua de Signes Catalana, no es va poder aconseguir una addenda de la llengua de signes catalana consensuada que pogués acompanyar el Pacte Nacional per la Llengua com estava previst inicialment.

Malgrat això, des del Departament de Política Lingüística ha assumit el compromís de tirar endavant una estratègia de foment de la llengua de signes catalana que ja s'ha començat a parlar amb una part del sector. Així doncs, ja s'està treballant per la confecció d'un document d'estratègia 2026-2028 en coordinació amb la resta de departaments i en col·laboració amb FESOCA. El document, que s'articula a partir de cinc objectius estratègics, recull i amplia les mesures de foment de l'ús i difusió de la llengua de signes aquesta legislatura, perquè el Govern manté el seu compromís per donar la visibilitat i el reconeixement que la llengua de signes catalana mereix.

Així, el novembre d'aquest any es va celebrar una nova reunió del Consell Social de la Llengua de Signes, l'òrgan de participació i assessorament de Govern en matèria de política lingüística en la llengua de signes catalana. La trobada sembla ser que va servir per fer balanç de les actuacions desenvolupades durant aquest darrer any i presentades les línies estratègiques pel proper.

I el mateix conseller de Política Lingüística va mostrar la voluntat del departament d'engegar una nova etapa de col·laboració i participació activa amb el sector signant i consolidar aquest espai com un espai viu i representatiu amb més presència i veu de les persones sordes i sordcegues signants.

De la mateixa manera, un dels grans projectes dels quals el Departament de Política Lingüística està treballant, juntament amb les universitats i FESOCA també, és l'establiment dels nivells del marc europeu de la llengua de signes catalana, com bé ens heu explicat, amb la voluntat de tenir una escala de mesura homogeneïtzada de la competència lingüística per a l'ensenyament, aprenentatge, avaluació i certificació dels coneixements generals de la llengua de signes catalana.

A més a més, el Govern també treballa per promoure iniciatives que fomentin l'ús i la divulgació de la llengua de signes catalana, com són la subvenció específica per

promoure iniciatives que fomentin l'ús, la creació i els continguts i la divulgació de la llengua de signes catalana, ajuts interlingua o continuar amb actuacions també de jornades, tallers, campanyes, com és la que també està fent amb FESOCA, de «Parlar és a les teves mans», amb un treball estret amb la Conselleria.

Veiem, doncs, com des de la col·laboració amb entitats i l'administració es proposa anar avançant en la millora de la vida per a les persones amb sordesa. I aquí, com a grup parlamentari que dóna suport al Govern, ens teniu a disposició, tal com hem anat treballant en diverses ocasions i espero que ho puguem continuar fent.

Moltes gràcies.

El vicepresident

Moltes gràcies, diputada. I com a grup proponent, té la paraula, en nom del Grup Parlamentari Esquerra Republicana de Catalunya, la diputada Irene Aragonès. Endavant.

Irene Aragonès Gràcia

Moltes gràcies, president. Gràcies per la vostra compareixença com a màxims representants d'aquesta entitat que és molt representativa del col·lectiu de persones sordes, agrupant aquestes vint-i-tres associacions.

Bé, nosaltres, primer que tot, volem posar en valor la vostra tasca, que, sens dubte, té l'objectiu, evidentment, de millorar la qualitat de vida de les persones cegues..., perdoneu, de les persones sordes, i que, sobretot, ha de permetre garantir els vostres drets socials, lingüístics i també culturals a Catalunya.

Però, evidentment, que per garantir aquests drets cal seguir incrementant els serveis d'interpretació i videointerpretació, en moltes trobades i reunions que hem fet amb el vostre col·lectiu, així ens ho heu fet extensiu, com també els professionals intèrprets competents en llengua de signes catalana, que no sempre és així, no? Tenir acreditada aquesta competència.

I, per tant, això vol dir que hem de ser capaços d'atendre en molts casos aquesta doble vulnerabilitat.

Parlàveu d'aquesta transversalitat en poder atendre les persones sordes en els centres sociosanitaris, en els centres de salut, en els centres residencials, de salut mental, com a espais i àmbits prioritaris i, sobretot, en aquelles situacions del dia a dia que les persones són més vulnerables i, per tant, és indispensable que es garanteixi el dret a la informació i a la comunicació.

Veiem com el vostre decàleg, per una banda, parla de la perspectiva lingüística i, per altra banda, de la perspectiva d'accessibilitat.

Els volem preguntar sobre el decret 209/2023, aquest decret que regula el nou Codi d'Accessibilitat de Catalunya, que tenim aquest marc on es plasmen totes les obligacions legals, tant d'empreses públiques com de privades, i les regulacions necessàries en tots els àmbits, l'accessibilitat física, la sensorial, la cognitiva i la digital. Què caldria tenir en compte per seguir desplegant aquest decret?

I, de fet, aquest decret ja aporta novetats substancials, com és, per exemple, que per primera vegada es defineix amb detall l'obligació de complir les pautes d'accessibilitat al contingut web establertes, a més a més, a nivell internacional per assegurar aquesta accessibilitat de persones amb discapacitat en espais digitals. I també adopta aquests criteris establerts en la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat. I, per tant, entenem que és un compromís amb la igualtat d'oportunitats i el dret a la plena participació social.

O, també, fa referència a la simplificació de tràmits, es redueixen les barreres burocràtiques per implementar les adaptacions d'accessibilitat, per tal de facilitar a les empreses i a les institucions el compliment de les normatives establertes.

Per tant, li preguntem com valoren aquestes novetats que s'hi van incorporar, i també si els consta sancions en casos d'incompliment, tal com també el decret regula.

I pel que fa a la perspectiva lingüística, com un dels preceptes bàsics que tenen com a federació plantegen la reforma de la Llei, una Llei que ha quedat obsoleta, una Llei del 2010, que, per tant, caldrà adaptar-la al nou context social, econòmic, cultural i lingüístic.

Ha fet referència a alguns articles, sobretot ha aprofundit més en la part de la coordinació interdepartamental, i nosaltres li preguntem si han treballat un

document, un esborrany de document per poder començar a treballar amb els grups parlamentaris.

Una altra pregunta que els volem plantejar és si consideren la utilitat d'impulsar un estudi sociolingüístic sobre els usos lingüístics de les persones sordes i sordcegues, així com de la comunitat sorda signant, també per posar dades i xifres al que demanaven.

I, per acabar, finalitzo sobre el Pacte Nacional per la Llengua. Primer de tot, volem posar en valor totes les vostres propostes, totes les aportacions que vau fer en el seu moment, des d'aquesta transversalitat que cal prioritzar, i malgrat que en aquell moment l'addenda no es va incloure en el pacte nacional, entenem que ara cal reprendre el debat i els preguntem en quin moment estan les converses amb la Conselleria de Política Lingüística.

Gràcies.

El vicepresident

Moltes gràcies, diputada. I ara té la paraula, en nom del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya, el diputat Cristian Escribano.

Cristian Escribano Ramírez

Gràcies, vicepresident. Primer de tot, senyor Casellas i senyora Gálvez, moltes gràcies per estar avui aquí.

Vull començar, com no pot ser d'altra forma, expressant el reconeixement i el respecte del meu grup per la feina que han fet i que fan. Vam tenir l'oportunitat de parlar-ne a la reunió que vam mantenir, i també s'ha de reivindicar el seu compromís amb els drets i la dignitat de la comunitat sorda de Catalunya, així com el nostre compromís també amb la promoció i la protecció de la seva llengua.

La llengua de signes catalana no és només un instrument de comunicació, és la llengua i el vehicle de participació social de milers de persones a Catalunya. Segons les seves pròpies dades, són unes vint-i-cinc mil persones que utilitzen la llengua de signes catalana al nostre territori.

Durant dècades la comunitat sorda ha lluitat per veure reconeguda la seva llengua i els seus drets i és important posar en valor aquesta trajectòria històrica i reconèixer que la llengua de signes catalana forma part del patrimoni cultural i lingüístic de Catalunya. Per tant, els seus usuaris han de ser tractats amb la mateixa consideració i el mateix respecte que qualsevol llengua i comunitat lingüística de Catalunya.

Coincideixo amb moltíssimes de les reclamacions que han fet avui i que porten defensant durant molt de temps. Fa mesos que vau reclamar la inclusió de la llengua de signes catalana al que hauria de ser el Pacte per la Llengua, amb què jo puc tenir moltes diferències, però això no implica que no pugui reconèixer que la llengua de signes catalana ha de tenir un grau de reconeixement i d'implicació molt més alt per part de l'administració.

Aquesta demanda no és una simple via simbòlica. Requereix la llengua de signes catalana d'uns estatuts i d'unes garanties reals per assegurar la igualtat de condicions de les persones sordes.

També vau reclamar la petició d'un impuls institucional decidit, eines per formar intèrprets, per difondre la llengua de signes catalanes, per garantir la visibilitat, per assegurar que els serveis públics siguin accessibles a les persones sordes. Són demandes necessàries en una societat que vol ser veritablement inclusiva.

Com a portaveu del meu grup, sabeu que teniu el nostre suport i la nostra voluntat de treballar perquè aquestes demandes siguin assumides no només com a pròpies, sinó també perquè el Parlament de Catalunya i el Govern actuïn en conseqüència.

Amb aquesta voluntat, nosaltres creiem que s'hauria d'obrir un procés per elaborar un veritable pacte per la llengua de signes catalana amb participació activa de la seva entitat i de totes les que formen el seu espectre i el seu àmbit, amb compromisos clars de desplegament normatiu, pressupostari i organitzatiu.

També creiem que s'hauria de promoure programes de difusió i sensibilització de la llengua de signes catalana a l'educació, a la cultura, als mitjans de comunicació, a l'administració, per garantir que la societat entengui que la llengua de signes catalana és una llengua viva i legítima i no un recurs especial.

Assegurar també la igualtat d'oportunitats de les persones sordes, accés a l'ensenyament, suports a la comunicació i adaptacions necessàries, protecció a drets lingüístics.

Establir també mecanismes de supervisió i avaluació que permetin fer un seguiment real de l'aplicació i l'impacte d'aquestes polítiques, sobretot en àmbits clau com l'ensenyament, l'atenció social i la integració laboral.

Per part meva només els puc tornar a reiterar el suport del meu grup a la comunitat sorda, el reconeixement a la seva llengua i el nostre compromís per treballar per fer possibles les seves justes reivindicacions.

Esperem que amb aquesta compareixença, que tenen raó que arriba massa tard, i amb el diàleg que es promogui des d'aquesta comissió pugueu avançar cap a una Catalunya més justa, més diversa i més inclusiva en què cap persona quedi exclosa del dret a participar a comunicar-se i a ser escoltada.

I en aquest sentit sí que els volia fer una pregunta, que si no m'equivoco ja li ha fet la companya d'Esquerra Republicana, i és quin és l'actual grau i nivell d'interlocució amb el Departament de Política Lingüística per poder materialitzar totes aquestes demandes que tenen.

Moltes gràcies.

El vicepresident

Moltes gràcies, diputat. I té la paraula, en nom del Grup Parlamentari de VOX en Catalunya, el diputat Manuel Jesús Acosta.

Manuel Jesús Acosta Elías

Sí, moltes gràcies, president. Moltes gràcies, senyor Casellas, senyora Gálvez, per la seva compareixença i la seva explicació.

Seré breu perquè s'han dit pràcticament totes les coses que haurien de sortir, s'haurien de posar sobre la taula. Però sí, primer dic que nosaltres, des de VOX, sí és evident que nosaltres creiem en la necessitat, en la importància de la llengua de signes. És una importància, la seva, clau, i s'ha de protegir, per tant, s'ha de fomentar.

Per altra banda, han posat èmfasi en la falta de transversalitat de diàleg interdepartamental, és una notòria realitat, i això també ho han concretat en el desplegament de la llei fins ara vigent, 17/2010, en uns articles, el 5, el 7, el 8, el 9 i el 10, concretament, falta precisament aquest desplegament del diàleg interdepartamental. És una demanda que nosaltres també pensem que és crucial, és fonamental en l'àmbit de l'educació, de la sanitat, en tots els àmbits, és a dir els drets socials, els drets lingüístics, molt bé.

I, per altra banda, han parlat de la necessitat de la reforma d'aquesta llei. Però, clar, la meua pregunta és, a més a més de la reforma, si resulta que es fa una reforma i després els vici són els mateixos, doncs, què passarà? Per tant, cal un compromís, un compromís ferm des de la classe política i, per tant, des de les institucions, i concretament des del Parlament, perquè es poden fer reformes però després falta l'execució d'aquestes notes que són necessàries, com ens han explicat.

Finalment, és fonamental, també, en aquests punts de la llei es parla de la necessitat de fomentar els estudis de llengua de signes a la universitat, en l'ús i també en l'estudi de formació professional. En el món sanitari també és fonamental, quant que els pacients tinguin aquesta possibilitat de comunicar-se perfectament bé.

I ja finalment, nosaltres, evidentment, estem en contra de l'exclusió, estem en contra de l'exclusió de les persones i, sobretot, de les persones més vulnerables en tota la societat i, per tant, nosaltres apostem pel col·lectiu de persones sordes i de l'ús de la llengua de signes. Però com que estem en contra de l'exclusió de qualsevol tipus de persona no podem, i això ja ho sabem vostès, perquè hem parlat alguna vegada, no podem subscriure el Pacte Nacional per la Llengua perquè exclou, precisament, a un col·lectiu de persones molt ampli a Catalunya, que són les persones que parlen castellà. Però, no obstant això, sempre recolzarem i estarem a favor de la promoció i el foment de la llengua de signes catalana.

Moltes gràcies.

El vicepresident

Entesos, diputat. Excusada la presència del Grup Parlamentari de Comuns, renunciat el torn del Grup Parlamentari a la Candidatura d'Unitat Popular - Defensem la Terra i excusada la presència del Grup Parlamentari Mixt, és el torn pel senyor

Casellas i la senyora Gálvez per un temps de deu minuts per respondre. He dit renunciada...

Doncs, endavant, senyor Casellas i senyora Gálvez.

Albert R. Casellas Garriga (president de la Federació de Persones Sordes de Catalunya)

Bé, amb totes les aportacions, les explicacions..., són moltes coses les que no ens donaria temps. Per tant, crec que és important tenir clar tot el recull d'informació que es té des del Parlament i el Govern.

Però, per donar una resposta, quan parlem del concepte d'inclusió, quan parlem des del punt de vista de dret social i aquesta inclusió, aquesta paraula és molt important per nosaltres, però l'aplicació a la realitat discrepa.

Per tant, per intentar ser breus i donar un exemple que potser és molt aclaridor, des de l'àmbit de l'educació, nosaltres parlem d'inclusió quan, per exemple, dintre d'un grup de deu alumnes oïdors posen una persona sorda. Això és inclusió? Ho passem a preguntar. Posar una persona sorda dintre d'un grup de deu persones oïdores en una aula es pot entendre com una inclusió, quan no ho és. Discrepem en aquesta definició, en aquest aspecte, en aquest concepte. Potser és una inclusió en altres sectors de la discapacitat, d'acord?, però quan parlem d'una inclusió d'una manera general a vegades discrepa de la nostra percepció.

Quan estem parlem de l'accés a la informació, hi ha la llengua, quan no es dona. Quan parlem d'aquestes reformes, d'aquestes millores en la normativa, en les lleis, quan s'ha fet en el Consell Social d'aquestes investigacions relacionades amb la llengua de signes catalana, moltes definicions no encaixen –si haig de ser sincer– amb la nostra definició o la nostra inclusió real, efectiva. I a vegades sorprèn molt als grups parlamentaris, sorprèn molt a diferents colors polítics també, però hem d'anar molt en compte amb la definició i amb la transposició real del que és la inclusió, perquè es fan accions que no acaben d'engegar ni de funcionar.

Hi ha models molt bons en altres països o en altres models dels quals hi ha estudis i hi ha demostracions que funcionen. I és aquí on volem plasmar aquest canvi en la

lleï de la llengua de signes catalana. Per exemple, és obrir aquest meló perquè comenci a funcionar d'una manera molt més general.

També un altre aspecte que s'ha parlat i ens heu consultat és en referència a l'accessibilitat, a l'aspecte o el mot "accessibilitat", del qual també podríem parlar d'alguns efectes que no acaben de funcionar. Per exemple, en l'àmbit de la salut, qualsevol persona, qualsevol pacient, una persona sorda que va al CAP a fer qualsevol tipus de gestió per algun tipus de problemes de malaltia o salut mental, sovint, a través de la videointerpretació i gràcies a les noves tecnologies, ja s'han donat casos a la vida real que s'adapta d'una manera molt àgil. És a dir, les eines les tenim, però ens trobem que arribem als CAPs i no hi ha cobertura, o no funciona, o estem a la planta -2. Per tant, nosaltres disposem d'eines, però encara no disposem d'un accés ple de tot això. Per què? A vegades són aspectes tècnics que calen millorar i del qual la solució és fàcil, però no es fa. I això comporta per a nosaltres, com a ciutadans, com a pacients, com a persones amb problemes de salut mental una situació molt greu, un problema que va augmentant. I es pot solucionar i arreglar ja, avui, demà. I com aquest exemple n'hi ha molts més.

Si comparem amb altres models, amb altres països, hi ha models de referència, com per exemple els països escandinaus, però també Països Baixos i d'altres societats. La seva situació està molt més avançada que no pas nosaltres.

Quan nosaltres fem referència que aquest model funciona, aquí, el nostre Govern ens diuen: "Uf, no disposem d'aquests diners, no disposem d'aquestes línies de subvencions", però hi ha situacions que estan a anys llum de diferència amb nosaltres. Podem fer un exemple, un esment a les residències de la gent gran, que està funcionant des de fa més de vint-i-tres anys en molts països, els quals són models fàcilment aplicables en aquest país i no s'està fent.

Ho hem dit, continuarem dient-ho i ho farem sempre també, però la gent gran, per exemple, en l'àmbit de les residències està aïllada, envoltada de gent oïdora, d'acord? I són situacions que costen molt de fer entendre. Hi ha models europeus que existeixen, que funcionen i que han tingut unes situacions d'èxit també i de felicitar, però hi ha alguns aspectes que encara en el nostre país no s'han agafat com a models europeus.

I per part meva ja està. Li dono la paraula a la meva companya que us explicarà uns aspectes potser més tècnics.

Esther Gálvez Garcia (tècnica-assessora d'Accessibilitat Federació de Persones Sordes de Catalunya)

Bé, intento respondre, en primer lloc, a totes les diputades i diputats que han intervingut dient que lloen la feina que fa la Federació en Representació del Col·lectiu de les Persones Sordes i totes les associacions afiliades, però per un motiu o per un altre la realitat actual és que l'addenda està fora del Pacte Nacional per la Llengua amb totes les conseqüències que això comporta.

Senyora Renedo, intento respondre molt ràpidament. No, no estem en una situació de por en el sentit que pensem que en un futur la llengua de signes desapareixerà, això com a sentiment de col·lectiu que defensa els drets dia a dia de les persones sordes, però sí que és veritat que hi ha un infrafinançament encara de la llengua de signes catalana, tot i que hi ha hagut avenços, d'acord? Això sempre ho direm, perquè intentem ser persones justes en aquest sentit, però això no obsta a dir que tot el finançament que hi ha a l'Estat envers la llengua de signes espanyola i la manca de cofinançament aquí a Catalunya de la llengua de signes catalana, quan tenim una disposició final tercera de la llei de les llengües de signes espanyoles, això és encara un deute històric. Per tant, en aquest sentit sí que diem que en un futur, si hi ha més recursos bolcats cap a la llengua de signes espanyola i no envers la llengua de signes catalana, això podrà ser un greuge comparatiu i això sí que podria ser una amenaça.

Quant a nivell tecnològic, lloem també la tasca feta, la societat avança amb les noves tecnologies i com a comunitat no ens sentim amenaçats pel fet que hi hagi, per exemple, alguns programes, alguns estudis universitaris d'alguns investigadors que estan fent molt bona feina, però la llengua de signes és tridimensional, la llengua de signes és molt complexa en aquest sentit, no és mim, no és realment quatre signes que fas d'una manera arbitrària, sinó que és realment una autèntica llengua i, per tant, quan estem parlant d'avatars a anys llum que puguin sobretot suprimir la llengua de signes catalana.

Senyora Ferret -intentaré anar una mica per ordre, però no sé si em donarà temps-, sí, és veritat que parlem d'estratègia, hem parlat de pla director, hem parlat de pla o programa envers la llengua de signes catalana. És una realitat que actualment no tenim una addenda que hem treballat durant tres anys i hem estat en el procés participatiu des del primer moment i hem treballat de valent totes les entitats que formen part de la Federació de Persones Sordes de Catalunya, cosa que hi ha algunes altres entitats que han entrat molt tard, que han fet molt de soroll i al final han aconseguit que grups parlamentaris que en un inici feien un recolzament de la llengua de signes catalana i feien un recolzament a totes les polítiques que tenien a veure amb la llengua de signes catalana, actualment aquesta addenda estigui suprimida i només hi hagi un fet testimonial que sí, que la llengua de signes catalana ha de ser objecte de protecció, respecte, etcètera. Però nosaltres volem anar més enllà i les peticions les hem fet avui. No tornarem a repetir les peticions que hem fet, ni les prioritats tampoc, perquè si no ens menjaríem més temps.

Senyora Aragonès, intento també donar-li resposta quant al decret 209/2023. La resposta és d'absoluta decepció. No hi ha una implementació real i efectiva del decret pel qual s'aprova el codi d'accessibilitat. És més, el propi codi estableix una discriminació, quan una norma no pot fer una discriminació directa entre col·lectius, i això ho diré perquè no estan al mateix nivell els diferents canals de comunicació i d'informació que han de servir de suport a les persones amb discapacitat. I no parlo només de persones sordes; parlo de persones amb sordceguesa, parlo de persones amb discapacitat cognitiva, parlo de totes aquelles persones que necessiten suport a la comunicació. En el nostre cas no hi ha un tractament jurídic igualitari entre l'ús de suports a la comunicació oral i l'ús de la llengua de signes catalana, per exemple.

Llavors, sancions, ens preguntaves si hi ha sancions. No sé si li respondré amb una altra pregunta, però el Consell per la Promoció de l'Accessibilitat, que és l'òrgan encarregat de vetllar pel compliment del codi entre altres actors i entre altres institucions, quan nosaltres hem fet queixes, denúncies davant d'aquest Consell per a la Promoció de l'Accessibilitat i l'àrea tècnica no hem rebut resposta, i quan hem rebut resposta ha estat un any i mig després d'una manera molt descafeïnada.

En segon lloc, nosaltres hem participat durant tot el procés de tramitació d'aquest decret, presentant un munt d'al·legacions, esmenes i demés. El codi d'accessibilitat es va aprovar i nosaltres vam fer tot un conjunt de dubtes interpretatius que vam entrar per registre al Consell per a la Promoció de l'Accessibilitat i a Drets Socials el setembre del 2024. Aquest document que es va presentar per registre està sense contestar.

Acabo, intento donar resposta també al senyor Escribano. Disculpin, però necessito acabar de dir aquestes informacions. Plenament d'acord amb tot el que comenta. Clar, nosaltres apostaríem, evidentment, per un pacte nacional per la llengua de signes catalana, i si ens recolzen, perfecte; si ens recolza el seu grup, com la resta de grups, però necessitem el que deia el senyor Acosta, un compromís ferm. Per nosaltres és fonamental que hi hagi aquest compromís ferm, independentment de les paraules, de la trobada que hem tingut avui i que realment tenim molt poc temps de poder abordar. Ens agradaria també tenir i disposar de més temps.

I res, han quedat moltes coses en el tinter, però no podem donar resposta absolutament a tot.

Moltes gràcies.

El vicepresident

Gràcies, senyor Casellas i senyora Gálvez. Ara tocaria..., si algun grup parlamentari vol demanar un breu aclariment podria utilitzar-lo. *(Pausa.)* Sí, la senyora diputada Carme Renedo, dóna el nom del Grup Parlamentari de Junts, per un temps màxim de tres minuts. Endavant.

Carme Renedo i Puig

Seré molt breu. Només em penso que pel que s'ha dit aquí tots els grups manifestem aquest compromís amb la llengua de signes catalana i amb les necessitats que té el col·lectiu de persones sordes. Per tant, sí que us demanem que ens utilitzeu, que ens demaneu, que ens apreteu. Intentarem avançar tots plegats.

Moltes gràcies.

El vicpresident

Gràcies, diputada. També tindrien els compareixents, si volguessin respondre a la diputada, un temps màxim de tres minuts. Quan vulgueu, senyora Gálvez, senyor Casellas.

Albert R. Casellas Garriga (president de la Federació de Persones Sordes de Catalunya)

Simplement, per ser breu, i aprofitant aquest temps una cosa que potser se'ns ha oblidat i ens preocupa, és que la garantia de drets de qualsevol àmbit està lligada a nosaltres a la comunicació, com per exemple amb la presència dels intèrprets de llengua de signes. Els intèrprets de llengua de signes estan desapareixent. D'aquests perfils professionals cada vegada n'hi ha menys, hi ha molt poca formació en aquest aspecte, hi ha moltes carències i hi ha molta demanda. Ens preocupa que es vagin creant, augmentant les lleis, les normatives, però sí que és veritat que moltes vegades sense un suport de les administracions, tot i disposar o tot i necessitar, no tenim o comencen a desaparèixer algunes eines o algunes estratègies.

Hem de buscar alternatives. Existeixen, com per exemple la videointerpretació, les videotrucades. Són eines que gràcies a les noves tecnologies ens poden salvar, donar i trencar aquestes barreres d'accés a la informació i a la comunicació, però no hem d'oblidar que dintre de tots els àmbits públics, qualsevol àmbit d'aquesta interdepartamentalitat, jo crec que ens han de donar ells mateixos aquestes garanties, que és una eina eficaç, veraç i que funciona. Perquè és el que diem, si disposem d'aquestes noves tecnologies, disposem d'aquestes eines, però no se'ns està facilitant que funcionin bé, quan no és una cosa gaire complexa, aquí ens trobem amb la mateixa situació, amb aquesta barrera a la comunicació, i hem de lluitar per la nostra supervivència en aquestes gestions, en aquestes tasques com a ciutadà.

Jo no vull més que ser una persona normal com és qualsevol altra. Des que era petit fins ara m'han explicat que jo haig de fer la meva vida i són les administracions, el Govern, el Parlament qui ens poden donar aquestes facilitats també, gràcies a l'accés a la informació i a la comunicació, per exemple a les pàgines web, i també ens han de donar més facilitats per fer consultes, per fer gestions, per fer

al·legacions, per fer reclamacions. Qualsevol cosa moltes vegades per nosaltres, com per qualsevol altra persona, és un laberint poder arribar o poder accedir. No existeix aquesta presència de la llengua de signes en molts àmbits digitals. No existeix la interpretació o aquests perfils en uns àmbits presencials.

Per tant, qualsevol persona d'aquí pot anar d'una manera àgil i ràpida a qualsevol gestió; nosaltres, no, i és una mica el que ens empipa. Disposar d'aquestes eines, tenir aquests sistemes i aquestes alternatives sobre de la taula, com les videoconferències, les videointerpretacions, l'accessibilitat digital i no poder-ne fer ús, perquè no s'ha aplicat.

No sé si la companya Esther vol afegir alguna cosa?

Esther Gálvez Garcia (tècnica-assessora d'Accessibilitat Federació de Persones Sordes de Catalunya)

Molt breument. N'afegiria moltes.

Envers el col·lectiu d'interprets, importantíssim sobretot salvaguardar les condicions laborals en què treballen, això és fonamental.

També és important reconèixer la tasca que fan altres figures professionals, com els mediadors comunicatius, d'acord?, que són figures diferents, molt diferents a les dels interprets. Que, sisplau, no s'utilitzi l'excusa que actualment tenim mediadors comunicatius per poder suplantar feines que han de fer els interprets, i també a la inversa, molt important.

I molt important també -i acabo-, replantegin sobretot el fet que dintre de la Comissió d'Educació, que sabem que hi ha diferents diputats i diputades que formen part de la Comissió d'Educació i Formació Professional, un aspecte que té a veure amb la llengua de signes catalana és el fet d'haver-se reduït dràsticament en els estudis de mediació comunicativa l'ús, coneixement i aprenentatge de la llengua de signes catalana. Per tant, així no anem enlloc. Si volem fer un ús, aprenentatge i coneixement de la llengua de signes catalana i volem que sigui objecte de protecció i respecte, cal sobretot això, donar tota la potencialitat que té aquesta llengua i no anar en perjudici de la mateixa.

Moltes gràcies.

El vicepresident

Bé, doncs, moltes gràcies senyor Casellas, president de la Federació...

Albert R. Casellas Garriga (president de la Federació de Persones Sordes de Catalunya)

Perdó, se'm permetria afegir una...

El vicepresident

Em sap greu, però els torns s'han esgotat.

Com deia, moltes gràcies, president de la Federació de Persones Sordes de Catalunya, i senyora Gálvez, assessora en accessibilitat, per la vostra compareixença, i també moltes gràcies a tots els intèrprets i convidats que han fet possible la comunicació.

Suspenem la sessió un parell de minuts.

Gràcies.

La sessió se suspèn a les... i es reprèn a les...

El president

Gràcies. Molt bé, reprenem la sessió amb el quart punt de l'ordre del dia...

Compareixença d'una representació de l'Institut d'Estudis Aranesi per a informar sobre la seva tasca i sobre la situació actual i els reptes de futur de l'occità com a llengua pròpia d'Aran

357-00478/15

...que és la compareixença d'una representació de l'Institut d'Estudis Aranesi davant la Comissió de Política Lingüística per informar sobre la seva tasca i sobre la situació actual i els reptes de futur de l'occità com a llengua pròpia d'Aran, proposada pel Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya i aprovada a l'abril.

Donem la benvinguda al senyor Jèp de Montoya, president de l'Institut d'Estudis Aranesi - Acadèmia Aranesa de la Llengua Occitana; també a la tècnica d'aranès del Parlament de Catalunya.

I la primera intervenció és pel president senyor Jèp de Montoya, per un temps màxim de vint minuts. Endavant, president.

Jèp de Montoya (president de l'Institut d'Estudis Aranesi)

Bon dia, illustre president, vicepresidenta, secretàri, letrada, gestora, deputades e deputats deth Parlament, letrada dera comission e dera Oficina d'Aran en Parlament e persones convidades ad aquest acte.

Fòrça gràcies a toti es grops parlamentaris qu'an depositat era confiança en nosati, coma Institut d'Estudis Aranesi–Acadèmia Aranesa dera Lengua Occitana, tàsajar d'aportar era nòsta vision e parèr sus es inquietuds respecte dera nòsta lengua.

Era prumèra causa que voi deishar de manifèst ei eth nòste arregraïment, ad aquest Parlament, qu'ei de Catalonha e d'Aran, a trauès deth temps, des der Estatut d'Autonomia de 1979, e ara voluntat, non sense esfòrci, des aranesi e des catalans d'arreconéisher er hèt diferenciau dera Val d'Aran e era nòsta lengua, manifestantmos e autrejant-mos tot eth respècte e proteccion. Toti èm conscients que sense aquest reconeishement deishe d'existir tota era nòsta esséncia coma país.

Dempús der Estatut e dera Lei sus eth regim especiau dera Val d'Aran, de 1990, damb era recreacion deth Conselh Generau d'Aran, en tempsi de democràcia es maximes institucions des nòsti païsi, Govèrn dera Generalitat, Conselh Generau e evidentament aquest Parlament, an anat mercant es linhas mèstres de relacion, de competéncia, de connivéncia e de collaboracion des govèrns e des institucions qu'auem responsabilitats en tèmes de lengua.

Toti vostés son conscients qu'eth gran miracle de cap ara nòsta lengua l'experimentam en 2006 quan er Estatut declare er occitan, denominat aranés en Aran, coma lengua oficiau en Catalonha. Eth saut quantitatiu e qualitatiu de passar d'èster lengua pròpria e oficiau d'ua petita Val de 633 km² a èster lengua oficiau en tot eth Principat e atau madeish, perque ac merque ua lei major, com ei er Estatut, coma lengua oficiau der Estat. Sense eth caractèr comprensiu e es formes innates de Catalonha de cultura, de civisme e de respècte envèrs es hèts diferenciaus e es minoritats, aquest gèst non auesse estat possible e atau ac podem veir damb d'autes

realitats, damb caracteristiques semblantes e solucions tot a fèt diferentes laguens deth madeish Estat.

Eth 29 d'abriu de 2008, eth Conselh Generau d'Aran prenec er acòrd, per unanimitat, de qu'er Institut d'Estudis Aranesi auesse era competència entà “establir e actualizar era normatiua lingüistica der aranés, varietat dera lengua occitana”.

En seteme de 2010, s'aprovèc en Parlament de Catalonha era lei der occitan, aranés en Aran, e aqui queden establides es matritztes de foncionament dera nòsta lengua enes diferenti encastres.

Atau aué podem díder qu'era nòsta lengua ei viua, però mès qu'aquerò vò seguir estant viua.

Er Institut d'Estudis Aranesi a de fixar es convencionalismes d'usatge der aranés, d'acòrd damb era consideracion de varietat lingüistica deth tronc occitan comun. Èm era lengua des trobadors, damb un estandard e ua varianta aranesa definits pera Acadèmia, qu'es leis mos manen de mantier en contacte e relacion damb es institucions de tot eth territori lingüistic occitan, consensuant posicions. Era Val d'Aran e Catalonha, de bracet, auem estat capaci de dar aquest pas e d'arténher es nivèus qu'aué auem. Era Acadèmia qu'auem estat capaci de crear ei era única damb estatus d'acadèmia de tot eth contexte lingüistic occitan enes quate estats que prenen part: França, Italia, Monegue (Mònaco) e Espanha.

Dit açò, segontes es donades dera darrèra Enquèsta d'Usatges Lingüistics, corresponents ath 2023, qu'acabe de publicar er IDESCAT, era situacion der occitan ei que ena Val d'Aran parlen aranés de forma abituau ath torn de 2.200 persones.

Segontes eth Departament de Politica Lingüistica dera Generalitat, eth nombre absolut de parlants d'aranés se manten, se lo comparam damb es enquèstes anteriores (deth 2018, 2013 e 2008). Mès se mos fixam enes percentatges, çò de cèrt ei qu'er usatge sociau dera lengua pròpria d'Aran recule un tres per cent respecte es donades de 2018, e se place en un 16,8 per cent.

Aguesta mantenença deth numèro de parlants, combinadi damb era baishada der usatge sociau, s'explicarie peth creishement de poblacion nauvenguda e er increment deth patron en nombres absoluts. En periòde 2018-2023, era poblacion

aranesa a pujat un 5,6 per cent, e, d'entre aguesti, era poblacion neishuda en estrangèr puge un 15,1 per cent.

Era enquesta apòrte donades coma qu'eth 53,6 per cent des enquestadi afirman que saben parlar aranés, mès sonque un 23,4 per cent lo parlen de forma abituau. E, se mos fixam ena franja d'edat mès joena, entre es 15 e es 29 ans, ath torn deth 70 per cent des enquestadi le saben parlar, però sonque eth 36,3 per cent lo parle.

Damb aquestes donades podem dider que:

1. Baishe eth coneishement der aranés:

a. Per prumèr viatge, des deth 2008.

b. En saber-lo liéger, baishe dètz punts, deth 73 ath 63 per cent.

2. Baishe coma lengua iniciau (deth 21 ath 18 per cent) e, coma lengua abituau (deth 19 ath 16 per cent).

3.- Baishe enes emplecs sociaus damb index demoledors. Mès baishi qu'en 2018. I a un creishement notable enes combinacions damb d'aites lengues; ei a díder que se produís eth pas ara eliminacion.

Peth dejós deth 6 per cent.

a.- Relacion damb era administracion dera Generalitat e der Estat,

b.- Damb es amistats,

c.- Damb es companhs de trabalh,

d.- Damb eth personau medic,

e.- Damb es entitats financères,

f.- Damb eth petit e eth gran comèrç,

g.- Damb es policies.

h.- Damb es organs judiciaus,

Sonque se manten damb era administracion locau (qu'incorpòre eth Conselh Generau) a on ei deth 15 per cent. Comparativament, damb es auti encastres, ei un gran resultat, però de forma absoluta ei petit.

Ua causa que mos solatge beth shinhau ei qu'auem passat d'un 23,2, en 2013, e un 28,7 per cent, en 2018, a un 29,5, en 2023, coma lengua d'identificacion. Era gent vò sentir-se e èster aranesa.

4.- Era lengua abituau, en aquest univèrs de deu mil personas dera Val d'Aran.

. Pèrd 500 personas respècte de 2018. Passe de 2.093 personas en 2018 a 1.543 en 2023. Pèrd un 25 per cent des parlants. Ara i a ua tendéncia a díder qu'a mès der aranés parlen combinacions de d'aures lengües.

. Eth castelhan guanhe mil parlants abituaus. En 2018 èren 3.208 personas e en 2023 son 4.214.

Rasons ath nòste parèr d'aguesti dolenti resultats

1.- Inactivitat politica. Sense actuacion de politica lingüística ena immigracion, ena sanitat, en comèrç. Non i a cap accion dirigida ad aquesti encastres.

. Un programa de formacion d'adults insuficient

a.- damb programacions incomplètes:

1.- Non s'arribe a desvolopar toti es nivèus de referéncia europea.

2.- Es programacions des nivèus existents non s'adaptan as nivèus de referéncia europea o non existissen.

b .- Non s'auferissen era quantitat de còrsi dera demanda.

c.- Monopòli de contròl des còrsi. Non s'admeten o non se reconeishen còrsi organizats des d'aures institucions que non sigue eth Conselh Generau d'Aran, ço que va en detriment d'ua formacion mès extensa.

. Ua atencion en sistèma educatiu insuficient.

Non se complissen es manaments curriculars, non se desvolope eth manament des compliments oraris. (Eth decret d'Ensenhament ditz: «Er aranes, varianta dera lengua occitana, s'impartís damb es asignacions temporaus e es ambits d'aprenentatge e es àrees qu'eth Conselh Generau d'Aran, d'acòrd damb eth departament competent determine». En aquesti moments non i a un curriculum clar e es professors son en dubte de quina asignatura, de quin cors e en quina lengua s'a d'impartir)

. Campanhes de promocion lingüística inadéquades

Se n'an hèt dues a nivèus ciutadan que sonque an quauque missatge de publicitat, tanben enes hilahts sociaus, però non s'acompanhen de cap aute accion, en de campanhes parallèles en encastres diuèrsi (sanitat, comèrç, administracions...). Era prumèra hè tres ans, convidauè a parlar er anglés. Ena segona hèta darrèrament se remèque qu'er aranés existís, però non se convida a parlar-lo, non s'incite a emplegar-lo.

2.- Ua creishenta actitud politica a possar era fractura damb era rèsta dera lengua occitana. Per sistèma es administracions obvien era denominacion d'occitan o lengua occitana e empleguen "aranés" de mès en mès, descontextualizant-le. Tanben empleguen "lengua aranesa".

3.- Mensprètz, des deth Conselh Generau d'Aran, pes institucions vinculades a Catalonha

. Mensprètz per Institut d'Estudis Aranesi-Acadèmia Aranesa dera Lengua Occitana, soleta acadèmia dera lengua occitana eth mon.

. Mensprètz pes associacions, organizacions, actuacions administratives vinculades a Catalonha.

Eth futur de tota lengua passe pes generacions mès joenes, aqueres que l'an de mantier e transmèter en un futur. Atau, coma dejà auem dit, un pialèr de viatges, tostemp auram d'arregraïr as mèstres e as govèrns eth sistèma d'immersion lingüística dera escòla aranesa perque sense eri es resultats serien negatius se non catastòfics.

Nosati coma Acadèmia èm preocupadi. Ei evident qu'er usatge sociau dera lengua recule e qu'eth numero de parlants ei de mès en mès envielhit. Cau dider qu'er impacte migratòri ei determinant e era realitat mos ditz qu'era majoria de nauvengudi adòpte eth castelhan coma lengua de relacón e d'intercomprension.

Des d'ací, com auem dit en un pialèr de lòcs, encara qu'eth nòste papèr, coma Acadèmia, ei eth d'èster er ens normativizador dera lengua, tornam a oferir era nòsta disposicion as institucions competents entà anar de bracet, aportant eth nòste trabalh e eth nòste coneishement entara promocion e aprenedissatge dera lengua.

Et nòste papèr pera lei der occitan, aranés en Aran, e deth decret 12/2014, de 21 de gèr, dera nòsta creaciòn ei èster autoritat dera lengua occitana ena sua varianta aranesa e aconselhadora ena rèsta de variants e tad aquerò:

1.- Establim e actualizam era normativa lingüística der occitan-aranés

2.- Assessoram, en matèria de lengua occitana, aranés en Aran, as administracions publiques e as organismes que ne depenen, e tanben as centres d'ensenhament publics e privats e as mieis de comunicacion de titularitat publica, d'acòrd damb er article 4 dera lei 35/2010, de 1 d'octubre, der occitan, aranés en Aran.

Era Acadèmia ei un ens damb tot er esprit de servici que mos volgam imaginar e encara qu'eth nòste papèr ei normativizador, auem tot er amor ara lengua e ath país t'ajudar a recuperar eth maxim de terrenh.

Era nòsta producciòn autant normativizadora (gramatica, conjugacions des vèrbs, dictionaris, vocabularis... coma literatura, autan# universau coma regionau), coma d'Istòria d'Aran, dera tradiciòn orau o dera toponimia, ac demòstren.

Creiguem qu'arrés pot dobtar ne dera nòsta rigor ne dera nòsta capacitat de trabalh e de compromís.

Era Acadèmia Aranesa dera Lengua Occitana, atau com eth reste d'acadèmies de Catalonha, darrèrament, de forma fehasent auem demostrat eth nòste compromís damb eth país, presentant es nòstes istòries e formes de hèr autant ath Govèrn dera Generalitat coma a d'aguest Parlament.

Damb aguesta filosofia èm e mos brindam.

Fòrça gràcies.

El vicepresident

Fòrça gràcies. Gràcies, president.

I a continuació és el torn dels dos parlamentaris per un temps de cinc minuts per grup i, com a grup proposant té la paraula en nom del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya, la diputada Marta Vilalta. Endavant.

Marta Vilalta i Torres

Fòrça gràcies.

Molt bon dia e benvengudi en Parlament de Catalonha. Ei un aunor era compareishença deth president der Institut d'Estudis Aranesi – Acadèmia Aranesa dera Lengua Occitana, e per açò vos volem arregraïr era vòsta preséncia. E, sustot, dar-vos es gràcies peth trabalh que hètz en defensa der occitan, aranés en Aran.

Des d'Esquerra Republicana, president, vam demanar la vostra compareixença per poder debatre sobre la situació de l'occità, aranès a l'Aran, i conèixer més la vostra tasca, així com els reptes que afronteu com a acadèmia.

És cert que amb les dades que ens compartia ara mateix i que hem conegut també recentment, però que ja existeixen d'abans, la situació de l'occità, l'aranès a l'Aran, que és llengua oficial a Catalunya -i això ho ha recordat vostès i convé recordar-ho sempre que en tenim ocasió- és preocupant. És una situació complexa, plena d'amenaques, amb uns resultats dolents -vostè també en parlava-, dades que ens explicava com aquest setze per cent d'ús social; baixa aquest coneixement.

Sí que és cert que s'incrementa el percentatge com a llengua d'identificació, allò que vostè explicava com la gent que vol sentir-se i ser aranesa, que és coherent amb la singularitat nacional que és i que reconeixem que és l'Aran, i això d'aquest increment en el nivell d'identificació connectava amb les seves paraules que ara sentíem que la llengua és viva, però sobretot vol continuar estant viva.

I arran d'aquesta frase o d'aquesta declaració d'intencions, nosaltres recollim el quant i volem compartir algunes reflexions, perquè alguns veuen les llengües com amenaces, el coneixement de llengües com una amenaça o com un problema a la nostra societat, que és diversa, i en realitat les llengües són riquesa. De fet, com qualsevol altra llengua l'occità, l'aranès a l'Aran, doncs, també explica una manera de veure el món. És eina de cohesió, eina d'identificació -com ens deien també aquestes dades- i és una porta oberta a oportunitats, que moltes vegades ni ens podem imaginar.

Però per fer que sigui una llengua viva, per fer que pugui seguir essent eina de cohesió, d'identificació o, en tot cas, que obri portes a oportunitats cal acció productiva de les institucions.

I ens preocupaven les paraules seves, president, d'inacció política o fins i tot de menyspreu, menyspreu del consell en alguns temes. Per això sí que els voldríem

preguntar quina és la relació del Consell General d'Aran amb l'acadèmia i quin és el suport que en tenen, atès que vostès són l'acadèmia. De fet, ens explicava que és l'única acadèmia oficial reconeguda pel que fa a la llengua occitana, que treballen des del rigor, des del coneixement i des del saber. Aquesta és la seva funció. I que, per tant, nosaltres considerem, com vostè deia ara al final, que és imprescindible aquesta aliança entre acadèmia i institucions.

Per això voldríem saber quina és aquesta relació i quin suport tenen del Consell General d'Aran, també amb la Generalitat de Catalunya. Ens interessaria saber aquesta vinculació feina conjunta, relació i suport.

També voldríem poder aprofundir i saber des del seu coneixement quina valoració fan sobre el desplegament de la llei de l'occità, l'aranès a l'Aran, que ja té una bona colla d'anys, que va fer aquest Parlament el 2010, que sí que marca les regles de joc, però saber d'alguna manera quina valoració en fan. De fet, sí que vostè ens ha posat deures en algunes d'aquestes explicacions del per què aquests resultats dolents.

I en relació a aquests deures o d'alguna manera a aquestes explicacions que identificaven sobre el per què d'aquests resultats, sí que també els voldríem traslladar la pregunta de quina creuen que hauria de ser la primera mesura per incrementar el coneixement i l'ús social de l'occità, de l'aranès a l'Aran? Més oferta i diversa de cursos?

Ens ha sorprès això que només hi hagi cursos oficials o reconeguts, els que són impartits per part del Consell General d'Aran. Aquí justament, en el cas del català -i permeti'm la comparació, sabent que és molt diferent la situació-, justament una de les vies de les claus per incrementar el coneixement de la llengua catalana és que hi hagi diversitat de cursos per poder arribar més i millor a la gent. Per tant, pot ser aquesta una de les mesures.

Concretar el complement curricular en l'àmbit del món educatiu, que vostè ha identificat com a àmbit clau. Més campanyes de promoció de la llengua. Podrien ser aquestes unes de les principals mesures? En tot cas, li ho preguntem.

I acabo ja, perquè se m'esgota el temps, també sobre la unitat de la llengua occitana. Nosaltres ho veiem com una fortalesa la unitat justament i que l'aranès formi part

d'aquesta unitat de la llengua occitana, i quines amenaces hi veuen sobretot amb aquesta voluntat de fractura que també ens identificava al final de la seva intervenció.

Reitero, com començava, força gràcies.

El vicepresident

Gràcies, diputada. Té la paraula, en nom del Grup Parlamentari de Junts, el diputat Lluís Puig, que en principi...

Lluís Puig Gordi

Moltes gràcies, president.

El vicepresident

Perfecte. Endavant.

Lluís Puig Gordi

Si això va en marxa. Gràcies, president. Salutacions cordials a l'amic senyor Jèp de Montoya per seguir la tasca que està fent des de l'Institut d'Estudis Aranesi.

Em sumo a tot el que ha dit la companya diputada Marta Vilalta. Dol veure que hi hagi aquest enfrontament polític, sens dubte, entre el Conselh Generau i l'Institut. Suposem que seran coses que a vegades en els cicles electorals canvien, perquè quan la presidenta del Conselh Generau fa acta de presència en el ple del Parlament sembla que tot és bonic, ganes de col·laborar i de fer-ho bé.

És evident que sense una societat civil, entitats implicades, ampliar l'oferta de cursos en català, és estrany que tot es vulgui fer tan centralitzat.

Per tant, un cop sumat a tot aquests temes que apuntava, com deia, la diputada Marta Vilalta, que li agraeixo la seva exposició, a mi em queda també sempre pendent un apartat, que és l'Aran a la resta de Catalunya. Avui he estat xafardejant una mica i he trobat que, finalment, fa un temps la web del Parlament de Catalunya ja està en occità, però queden moltes pàgines web de la Generalitat de Catalunya que no estan complint la llei, que no estan en aranès.

M'he mirat aquí el Teatre Nacional de Catalunya. Sols està en català, anglès i castellà. Però el Museu Nacional d'Art de Catalunya, per exemple, a part de castellà

i anglès, està en alemany, en italià, en francès, en portuguès, en rus, en japonès i en xinès. Com pot ser que no estigui la web del Museu Nacional d'Art de Catalunya amb l'aportació importantíssima de l'Aran en aquest museu, com pot ser que no estigui en occità, en aranès?

Doncs, penso que és important també que des d'aquí, des d'aquesta Comissió de Política Lingüística, que ho és de tot Catalunya, mirem de fer les propostes de resolució, les demandes al Govern o portar al ple del Parlament totes aquelles accions que també es poden fer. No és que tingui res en compte del que es faci a la Vall d'Aran, ni molt menys, sinó sumant-ho a que es vegi aquesta visibilitat de l'aranès per la pràctica i a l'ús en tot Catalunya. Perquè si aquesta visibilitat és més gran, segur que podem ajudar a generar més interès, més atractiu, més llocs de feina, etcètera.

Per tant, disculpi'm, senyor Jèp de Montoya. Ja sap que no hi ha manera que mai aprengui a parlar en occità i avui tampoc ho he fet, però una cordial abraçada i fins aviat.

Res més, president.

El vicepresident

Fòrça gràcies, diputat. I ara té la paraula, en nom del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya, el diputat Pau Ferran. Endavant.

Pau Ferran Navarro

Gràcies, vicepresident. Des del Grup Parlamentari del Partit Popular volem mostrar el nostre agraïment a la presència del president de l'Institut d'Estudis Aranesi, el senyor Jèp de Montoya, en aquesta cambra avui, en el dia d'avui. És que considerem que la seva intervenció és molt valuosa perquè ens recorda que a Catalunya tenim un territori singular, no?, com és la Vall d'Aran, que té una gran importància i té unes senyes d'identitat pròpies, com és una d'elles la seva llengua.

I nosaltres creiem que és fonamental reafirmar el nostre compromís amb les tres llengües de Catalunya, el català, el castellà i també, evidentment, l'aranès.

I nosaltres ho fem amb tota la convicció, perquè creiem que aquest pluralisme és el reconeixement de la diversitat tan cultural, territorial i lingüística que defineix la nostra comunitat autònoma i també el conjunt del nostre país.

I vostè ens ha expressat diferents dades respecte l'ús de l'aranès, que nosaltres creiem que són bastant eloqüents dins d'aquesta enquesta d'usos lingüístics de l'any 2023, on s'afirma que a la Vall d'Aran hi ha al voltant de 2.200 persones que declaren parlar l'aranès de forma habitual, que és una xifra molt similar a la d'enquestes anteriors, i malgrat haver-hi aquests canvis demogràfics que vostè ha expressat segueix essent una xifra bastant considerable que nosaltres veiem positiva.

I pel que fa al coneixement general de la llengua, el 79,7 dels habitants entén l'aranès, que és al voltant d'unes 6.800 persones; un 63,7 el sap llegir; un 53,6 el sap parlar i un 39,4 el sap escriure.

I aquestes xifres el que demostren és que, malgrat aquestes pressions demogràfiques i l'arribada de nova població, doncs, l'aranès conserva una base sòlida de parlants i també de coneixement. Però el que també s'evidencia en la pròpia enquesta és que l'ús social, que és el que també determina la vitalitat de la llengua, es troba sota atenció. I, com bé ha esmentat vostè, el que sí que s'ha reduït és el nombre de persones que l'utilitzen com a llengua habitual i també en tots els àmbits de la vida quotidiana, ja sigui a la feina, en relacions amb els amics o també a l'hora de relacionar-se amb les administracions.

Per part nostra defensem que l'aranès i defensar l'aranès és defensar també la pluralitat de Catalunya i la riquesa de la nostra comunitat. Nosaltres apostem perquè aquesta co-oficialitat lingüística sigui efectiva, que no es quedi només en la teoria i que es pugui aplicar en tots els àmbits de la vida de les persones, i que el trilingüisme del català, castellà i aranès nosaltres creiem que no és una càrrega ni a la vall d'Aran, ni a Catalunya, ni a cap altre lloc, sinó que és un acte de responsabilitat col·lectiva, perquè el que fem és defensar una llengua minoritària i reconèixer al final la nostra identitat com a catalans.

I, per tant, fem nostres les reivindicacions que ens ha fet arribar avui, tant a nivell de cursos com la incorporació de programes de formació per adults, o també que s'estableixi un currículum educatiu clar en l'àmbit de l'educació, i creiem que amb

aquesta actitud de respecte de reconeixement i de suport institucional aconseguirem la pervivència de l'aranès, que és al final el que tots volem.

En definitiva, nosaltres el que creiem, com deia, és que les llengües pròpies de Catalunya, que són el català, el castellà i l'aranès, han de ser una riquesa per tots.

Moltes gràcies.

El vicepresident

Fòrça gràcies, diputat. Ara té la paraula, en nom del Grup Parlamentari de VOX en Catalunya, el diputat Manuel Jesús Acosta. Endavant.

Manuel Jesús Acosta Elías

Moltes gràcies, president. Muy buenos días, señor Montoya.

Bien, la preocupación que nos ha expresado usted en su comparecencia sobre el retroceso del tres por cien del uso social de l'aranès a la Vall d'Aran, desde 2018, realmente no es un problema lingüístico; es un problema derivado del modelo social y económico que está matando realmente la Vall d'Aran. Es este modelo de la immigració masiva, descontrolada, esta política de fronteras abiertas, esta política de un multiculturalismo sin ningún tipo de restricción.

Y, evidentemente, si cada vez hay menos araneses, lógicamente, como usted ha leído en su informe y se ha referido también a la inmigración, se hablará cada vez menos aranés. Si hay cada vez menos araneses que son de lengua materna aranesa, lógicamente, se hablará en el uso social cada vez menos aranés. Por lo tanto, es un problema derivado de este fallido modelo social, político, económico.

Muchas gracias.

El vicepresident

D'acord. Excusada la presència del Grup Parlamentari de Comuns, del Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Defensem la Terra i del Grup Parlamentari Mix, té la paraula, en nom del Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar, la diputada Imma Ferret. Endavant.

Imma Ferret Raventós

Moltes gràcies, president. Bon dia a toti e, especiauments, ath president der Institut d'Estudis Aranesi-Acadèmia Aranesa dera Lengua Occitana.

En prumèr lòc, desencusar-me per gosar d'emplegar er aranés, tot e que hi eth cors qu'aufrie eth Parlament, cors plan interessant, per cert, donc introdusie ua vision deth mon diferenta, de hèt, a un mon plen d'oportunitats.

En segon lòc, arregraïr era presentacion deth president, Jèp de Montoya, per calar-mos en fantastic mon der aranés.

Torno al català, perquè no vull espatllar més la bella llengua occitana-aranesa. Molt bon dia a tothom, i especialment al president de l'Institut d'Estudis Aranesi-Acadèmia Aranesa de la Llengua Occitana.

En primer lloc, demanar disculpes per l'atreviment d'utilitzar l'aranès, tot i que vaig fer el curs que oferia el Parlament, un curs molt interessant, per cert, i que introduïa una visió del món ben diferent d'aquesta oportunitat d'un món ple per conèixer l'aranès.

En segon lloc, agrair la presentació que ens ha fet el president Jèp Montoya, per endinsar-nos en aquest fantàstic món que és la llengua aranesa.

I, en tercer lloc, i no menys important, dir que aquest grup parlamentari, el Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar, manté el seu compromís amb el foment de l'occità aranès, en tant que la llengua oficial de Catalunya i llengua pròpia de la vall d'Aran.

Com a context general, dir que l'occità aranès és llengua vehicular i assignatura curricular obligatòria a tots els nivells escolars a l'Aran. La Universitat de Lleida ofereix estudis superiors en estudis occitans i té la Càtedra d'Estudis Occitans com a centre de referència.

Pel que fa a l'administració, l'aranès es troba disponible en els principals portals i serveis a la Generalitat, i dir que des del Departament de Política Lingüística es col·labora activament en les traduccions d'aquests portals, sobretot en aquells que encara no estan disponibles la llengua occitana aranesa.

Quant als mitjans de comunicació, dir també que hi ha espais regulars a TV3 i a Catalunya Ràdio, i presència a la Plataforma 3Cat, que recentment s'ha ampliat a l'Aran.

El passat mes de setembre del 2025, el Departament de Política Lingüística va nomenar el seu primer director dels Serveis Territorials, precisament d'Alt Pirineu i l'Aran. El nou director, en Jordi Suïlls, és especialista en occità i membre del Consell Consultiu d'Aranès, i tindrà com a objectiu intensificar també les accions orientades a la promoció i normalització de l'aranès.

En el marc del programa de beques, també dir que per ajudar a formar nous professionals en Filologia Catalana i Estudis Occitans es reserven un mínim de dues beques per al Grau de Filologia Catalana i Estudis Occitans a la Universitat de Lleida.

I com també bé dèieu, fa uns dies hem conegut les dades territorialitzades de l'enquesta d'usos lingüístics de la població 2023, i pel que fa a l'occità aranès, com a síntesi, trobem que el setanta-nou per cent de la població de menys de quinze anys o més de l'Aran declara que entén l'aranès; el 63,7 per cent el sap llegir; el 53,6 per cent el sap parlar; el 39,4 per cent el sap escriure, i trobem també que la llengua habitual declarada que utilitza l'aranès com a llengua habitual és el 23,4 per cent, i una dada significativa és que aquesta llengua d'identificació n'és el 29,5 per cent.

Aquestes dades ens indiquen que en termes absoluts l'aranès es manté comparat amb altres enquestes passades, però l'ús social de la llengua reula, situant-se, com ens deien, en el 16,8 per cent, i els parlants cada vegada són més envellits.

I també ens deien que per mantenir la llengua, el futur d'aquesta llengua passa per mantenir-lo a les generacions més joves, d'aquí que el sistema d'immersió lingüística a l'escola aranesa és una peça molt important pel seu foment, així com incidir també a les persones novingudes que se la facin seva.

Per tant, com dèiem abans, la bona notícia és que la llengua occitana-aranesa es percep com una llengua d'identificació en un tant per cent important, i això és un punt fort.

La unitat de la llengua és un dels objectius principals dels ens normativitzadors de les llengües, i en aquest sentit el Congrés Permanent de la Llengua Occitana ens consta que treballa per la llengua occitana també en els territoris de parla d'aquesta.

I és per això que els volíem preguntar quina és la coordinació que mantenen amb aquest Congrés Permanent i com treballen conjuntament per normativitzar l'occità-aranès?

I també ens agradaria preguntar-li per la relació que tenen tant amb l'Institut d'Estudis Catalans com l'Institut d'Estudis Occitans, entenent que la col·laboració entre acadèmies de la llengua ha de permetre sumar esforços, trobar economies d'escala i empenya que els objectius que tenen s'aconsegueixin més fàcilment.

L'occità-aranès és una clara riquesa lingüística de la Valh d'Aran i de tot Catalunya, i com a tresor que és ens hem de conjurar públicament per defensar-lo i promocionar-lo arreu, perquè aquesta visió del món explica una realitat i un projecte de vida col·lectiu que no hem de perdre, ans el contrari.

En aquest sentit, creiem que faríem un flac favor a la llengua si aquesta acadèmia actua amb deslleialtat institucional vers el Consell General d'Aran.

És per això que des del Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar restem a disposició per tot allò en què us puguem ajudar a impulsar la normativització de la llengua occitana, aranès a l'Aran, per promocionar l'aprenentatge i aconseguir que guanyi terreny en l'ús social.

Entà acabar, torni ar aranés, e vos encoratgi a continuar de trabalhar pera vòsta llengua, qu'ei tanben nòsta.

Fòrça gràcies.

El vicepresident

Fòrça gràcies, diputada. I un cop acabats els torns, ara és el torn del president Jèp de Montoya per respondre'ls, per un temps màxim de deu minuts. Endavant, sisplau.

Jèp de Montoya (president de l'Institut d'Estudis Aranesi)

Fòrça gràcies, president. Començaram contestant ara deputada d'Esquerra Republicana, senhora Marta Vilalta. Fòrça gràcies. Fòrça gràcies per toti es sòns

comentaris. Ei vertat de que nosati auem eth supòrt dera Generalitat, autant deth Departament de Justícia coma de Política Lingüística. E açò ei lo que mos dèishe de foncionar bèth shinhau.

En aguesti moments tanben auem artenhut uns hons der Estat, encara que se presentèc, coma vostè seguraments ben sap, ua proposicion non de lei demanant hons estructuraus. Non sabem *tôt à fait* tot aquerò coma acabarà perque non i a pressupòsti en aqueth moment. A lo que didíem adès..., nosati, *en fin*..., jo è parlat damb eth conselhèr oferint qué podem hèr nosati, des de l'acadèmia, encara que nosati èrem ens normativizador tà ajudar a qué er aranés non dequèigue, senon tot eth contrari.

Nosati hèm en disposicion *tôt à fait* de poder aportar eth nòste graet de sable, de poder montar es còrsi d'aranés damb era normatiua que s'està aportant des d'outes institucions, e nosati èm d'acòrd en podèc hèr evidentament s'es institucions que vertaderament an aguest comés, qu'ei era Generalitat a través deth Departament de Política Lingüística e eth Conselh Generau d'Aran coma Govèrn deth país, de que se mos dongue entrada, eh? Nosati auem clar de qu'era unitat dera lengua occitana ei atau.

Laguens dera acadèmia i a dues seccions, *tôt à fait* era der aranés e era dera seccion estandard. Es grani referents dera lengua trabalhen damb nosati. Es personas que vertadèrament que saben *tôt à fait*, an tot eth coneishement.

I a personas autant de Gascozna, coma de Lengadòc, coma de Provença, etcètera, etcètera, que apòrten eth sòn coneishement, eth sòn saber. Nosati les auem dat cabuda. Respecte ara pregunta que vosté me hège de quini son es relacions damb eth Conselh Generau d'Aran, es relacions per part nòsta son bones.

Nosati..., jo pòrti tres ans e miei coma president, der anterior president, senhor Sanz, tanben ac auie hèt. Auem mostrat era nòsta intencion d'anar de braçet coma diguí adès autant ara Generalitat coma damb eth Conselh Generau. Nosati se mos cree per decret en 2014, cau díde'c. Eth Conselh ère conscient de que..., inclús i a un acòrd de govèrn deth Conselh..., per unanimitat en sòn moment, de demanar de qu'er Institut d'Estudis d'Aran devenguesse acadèmia.

En aqueth moment, interdisciplinar perque en aqueth moment ère coma organ assessor deth Conselh i auie era seccion de lengua, era seccion d'estudis juridics e era d'istòria. E dempús, eth madeish Conselh Generau d'Aran, per unanimitat tanben, mos «otòrgue» era autoritat sus era normativizacion dera lengua. E dempús, ena comission mixta de Conselh-Generalitat –o Generalitat-Conselh– s'acòrde de que dè espacis pertinents a partir dera aprovacion dera lei der occitan, aranés en Aran, en 2010, a qu'en 2014 se podesse tirar tà enduant eth decret que mos da er estatus d'acadèmia e mos da tot aqueth devier qu'èm en tren de portar endeuant.

Qué díder? Es aportacions deth Conselh Generau cap ara lengua o cap ara acadèmia *tôt à fait*: en 2015-2016 sigueren bones, les podem enumerar en trenta mil èuros per an, en 2017 passèrem a quinze mil èuros, en 2018 ne sigueren vint-e-dus, en 2019, damb un cambi de govèrn, eh?, quedèc a zèro, en 2020 quedèc a zèro, en 2021 passèc a quinze, en 2022 passèc a cinc; e, portam, 2023, 2024 e 2025 qu'èm a zèro.

Er aute dia escoltaua dident qu'era acadèmia ère dera Generalitat e qu'ère pro ben finançada. Non ei aquerò. A veir, era acadèmia ei de toti, com era lengua ei de toti. Era lengua non ei ne de Jèp, ne des academics, ne d'arrés. Era lengua ei deth pòble, nosati aportàuem çò que bonament podéssem tant que i sigam e quan deishem d'estar-i n'i aurà d'auti qu'auràn de seguir. Voi díder qu'era lengua e es institucions no li pòden virar era esquia perque, se non, mos trobam lo que mos trobam.

Eth mesprètz..., aquest que me demanaue. Ei vertat. Ara, darreraments, s'a hèt un congrés, un congrés important ena Val d'Aran des lengües minoritàries e non se mos a convidat a estar-i. Era acadèmia èm nosati; era acadèmia èm nosati e non se mos a convidat a estar-i. Però, vos diderè mès, i a institucions catalanes que tanpòc i son: era Universitat Autònoma de Catalonha..., de Barcelona, que a estat desde totemp aquíu ajudant, e que a ua biblioteca importantíssima de material, de documentacion occitana, non i a estat.

S'a negociat, me semble ben, damb era Pompeu Fabra, doncs endeuant. Television de Catalonha e Catalonha Ràdio non i an estat. S'a concretat damb Television Espanhola, etcètera, etcètera, que me semble molt ben que i siguen. Nosati non èm en contra d'arrés, però, evidentament –non èm en contra d'arrés– èm d'estar-i toti.

Contestant ar amic Lluís Puig, de Junts –fòrça gràcies, Lluís–, ei vertat lo que didies, de que Aran e era rèsta de Catalonha an d'anar dera man. Non ei «de recibo» de cap manèra qu'era web deth MNAC non i sigue er occitan, er aranés, qu'enes pàgines web dera Generalitat manque era nòsta version, perque a fin de compdes açò ac ditz er Estatut de 2006, er aranés ei oficial en Catalonha, er occitan ei oficial en Catalonha.

Ei eth gran pas, com è dit adès, non podem deishar-la de costat de cap de manèra, perque ua des granes causes que a hèt Catalonha a estat reconéisher er occitan, er aranés, coma vò èster reconeishut eth catalan en d'auti «àmbits». Catalonha serà digna d'estar-i, tostemp e quan hèsque lo que en vertat..., hesquè damb er aranés o damb er occitan, lo que en vertat vò que se hèsque damb eth catalan des d'auti «àmbits» superiors. Aquerò ei atau e vertadèrament fòrça gràcies.

Senhor Pau Ferran, deth PP, ei vertat tot lo que vosté a dit der us sociau der aranés, qu'an disminuït es persones que l'utilizen, que son a favor deth plurilingüisme, nosati tanben, nosati non èm en contra d'arrés, eh? Nosati..., lo que mos pertòque en aguesti moments ei d'estar-i a favor de lo mès propèr, qu'ei lo nòste, qu'auem de sajar de que non entà afavorir d'autes opcions vage en detriment en absolut dera nòsta forma d'enténer era vida e d'expressar-mos. Ei ua riquesa de toti –de toti–, e nosati i aportam era nòsta part, que creigui que tanben ei importanta.

Ei vertat lo que didie eth senhor Manuel Jesús Acosta sus eth modèl sociau e economic dera Val d'Aran; ei vertat lo que vosté ditz de qu'auem un modèl qu'econòmicaments auem de besonh un pialèr de man d'òbra qu'a de vier de dehòra, e aguesta man d'òbra, coma estat dit adès e m'an exposat, molti viatges vien gent d'auti lòcs der Estat –der estrangèr, inclús– a trabalhar, ei quaquarren qu'auem de soportar, e quaquarren qu'auem de sajar entretant, damb es campanhes que sigue, d'ajudar a qu'aguestes persones se hèsquen eth aranés sòn, se hèsquen eth país sòn e vulguen préner-ne part ena justa mesura.

Ara senhora Imma Ferret, deth PSC, non cau excusar se non vantar que s'age d'expressar-se en aranés, aquerò ei lo prumèr qu'arregraisqui. Gràcies per aguest reconeishement de qu'er aranés sigue lengua vehiculara.

Evidentament, coneishem perfectament es esfòrci que s'estan hent des deth 3Cat, des dera plataforma. Evidentament, ei normal que toti, es de mèns propèrs, en aquest cas, ena Val d'Aran, açò que diden, toti i volem mèns, no?, però ei atau. Voi díder qu'ei quauquarren que me semble qu'ei comprensible.

Mos congratulam deth nomenament deth nau director der Alt Pirineu i Aran, deth senhor Jordi Suïls, a qué coneishem bèth temps a e d'aquestes beques que vosté didie dera Universitat de Lhèida. Evidentament, qu'èm a favor dera unitat dera lengua coma didia adès. Nosati èm *tout a fait* en relacion damb es grani exponents, es grani intelectuaus dera lengua occitana prenen part dera acadèmia ena seccion estandard.

I a una coordinacion fabulosa damb eth Conselh Permanent, les auem rebut en diferents moments ena Val d'Aran. Jo siguí president dera Aporloc, de lo que siguec era Associacion de Prefiguracion der Organisme de Regulacion dera Lengua, que dempús dèc pè a crear aquest Conselh Permanent. Èm a favor, trebalhant damb es sòns materiaus, e sajam d'anar-i dera man en tant que podem.

Auem ua relacion fabulosa damb er Institut d'Estudis Catalans. Arregraïsqi eth supòrt que recebem der Institut d'Estudis Catalans e dera sua presidenta, Teresa Cabré, que darreraments auem daurit ua delegacion en Barcelona laguens der edifici Maria Aurèlia Capmany, e que son toti vostés convidadi a poder vier a poder cercar eth materiau que les interesse e tal. E damb er IEO tanben, perque evidentament, er IEO ei ua associacion.

O sigue, era unica acadèmia coma tal èm nosati, qu'auem estatus d'acadèmia perquè atau s'a volut, e pera filosofia e era forma d'enténer era vida dera Val d'Aran e de Catalonha. Occitània, coma è dit adès, autant Occitània en França, coma en Itàlia..., es Valades Occitanes d'Itàlia, coma Mònaco inclús, eh?, ei diferent, ei ua auta psicologia, una auta forma d'enténer era vida. Però laguens de França ei vertat de qu'er Institut d'Estudis Occitans coma associacion ei ua gran institucion, eth president Patrici Pujada, ei membre dera nòsta acadèmia, eth president der IEO, èm en tren de trabalhar ues convencions, uns convènis tà poder hèr causes amassa, e darreraments segur que gesserà documentacion respècte a lo qu'ei er us der occitan

referenciau, etcètera, etcètera, damb era signatura autant der IEO coma der Institut d'Estudis Aranesi - Acadèmia Aranesa dera Lengua Occitana.

Fòrça gràcies e quin se volh causa sò ara sua disposicion.

El vicepresident

Fòrça gràcies, president.

En tot cas, si hi ha algun grup que vulgui demanar aclariments, tindria la paraula. No hi ha cap grup.

Doncs, fòrça gràcies, president senyor Jèp de Montoya, per la seva compareixença.

I sense més assumptes que tractar, s'aixeca la sessió.

Moltes gràcies.

La sessió s'aixeca a les...

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT